

Vereniging Vrijbit
Kruisweg 32,
3513 CT Utrecht
Nederland
K.v.K. 30242891
bestuur@vrijbit.nl
www.vrijbit.nl

Utrecht, 2 augustus 2009

Aan the Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg-Cedex
France

Onderwerp:

Klacht over opslag van biometrische gegevens- van iedere burger van 12 jaar en ouder- door de Nederlandse regering, in één centrale paspoortdatabase, en het ter beschikking stellen van deze gegevens aan justitie en inlichtingen en veiligheidsdiensten.

Namens de leden van de vereniging Vrijbit dienen we bij deze een klacht in tegen de Staat der Nederlanden wegens schending van Art 8 EVRM betreffende het recht op privé-leven. Dit omdat vanaf 21 september digitale pasfoto's en vingerafdrukken in één centraal paspoortregister worden geregistreerd, samen met alle overige persoonsgegevens die vermeld worden op een paspoort of ID-kaart. Data die aan inlichtingen en veiligheidsdiensten en indirect ook aan Justitie ter beschikking worden gesteld.

Op 9 juni 2009 heeft de Staten Generaal hiertoe goedkeuring verleend door in te stemmen met het 'wetsvoorstel Wijziging van de Paspoortwet in zake het herinrichten van de reisdocumentenadministratie'(31324, R1844)'. Deze wet regelt een aantal wijzigingen voor de uitgifte van reisdocumenten, zoals paspoorten en identiteitskaarten en de verwerking en het bewaren van gegevens van de verstrekte documenten voor verificatie en identificatie.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de voorgaande paspoortwet zijn:

- 1- Invoering van één centrale reisdocumentenadministratie, waarin alle gegevens worden bijgehouden met betrekking tot aangevraagde, vervaardigde, uitgereikte, ingehouden, ingeleverde, vervallen, ontvreemde of anderszins als vermist opgegeven en definitief aan het verkeer onttrokken, reisdocumenten.
- 2 - Registratie van biometrische kenmerken in de reisdocumentenadministratie - zoals digitale pasfoto's en twee vingerafdrukken van alle Nederlanders - die een nieuw paspoort/IDkaart aanvragen.
- 3- Toegang tot gegevens uit de reisdocumentenadministratie voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten en bevoegdheid van Officier van Justitie om deze gegevens op te vragen voor justitiële doeleinden.

De invoering van deze centrale registratie werd reeds op 24 januari 2005 in een brief van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding aan de Tweede Kamer aangekondigd¹. Als belangrijkste reden voor het centraal opslaan van biometrische kenmerken werd lookalike fraude genoemd, 'waarvan ook terroristen gebruik kunnen maken'. Daarnaast zou deze nieuwe infrastructuur ook een bijdrage moeten leveren aan de effectiviteit van de uitvoering van de, die maand ingevoerde, Uitgebreide Wet op de Identificatieplicht(WU-ID).

De registratie van biometrische kenmerken in een centrale database is van meet af aan bekritiseerd door experts in informatiebeveiliging. Hoogleraar Bart Jacobs van de Radboud Universiteit in Nijmegen heeft er herhaaldelijk op gewezen dat één centrale paspoort databank een potentiële bron van problemen is, omdat deze een geliefd doelwit van criminele hackers zal worden. Volgens zijn collega Jaap-Henk Hoepman (universiteit Nijmegen en Twente) is het slechts een kwestie van tijd voordat ook de politie inzage in de database krijgt om vingerafdrukken te zoeken. Paul de Hert, hoogleraar bescherming persoonsgegevens (universiteit van Tilburg en Brussel) en Annemarie Sprokkereef, onderzoeker regulering biometrie (universiteit Tilburg en Leeds) hebben in 2007 in een opinieartikel hun bezorgdheid geuit². Naar hun mening wordt de burger definitief de mogelijkheid ontnomen om controle te houden over zijn of haar gegevens. De overheid kijkt niet alleen meer of een paspoort/IDkaart bij een persoon hoort, maar kan elke burger identificeren aan de hand van een ergens aangetroffen vingerafdruk. Hierdoor wordt feitelijk iedereen als potentiële verdachte of terrorist bestempeld. In een open brief aan de Eerste Kamer wijzen deskundigen³ op de risico's van opslag van complete vingerafdrukscans die niet versleuteld zijn en het gebruik daarvan. De kernvraag is volgens hen of de voordelen van een biometrische zoekfunctie wel opwegen tegen de risico's van opslag van deze gevoelige gegevens buiten het paspoort zelf.

Ook het College Bescherming Persoonsgegevens heeft steeds bezwaren geuit tegen het centraal vastleggen van biometrische gegevens. Naar de mening van het College was het wetsvoorstel, zoals dat in 2006 ter advies werd voorgelegd, in strijd met Art. 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens omdat een gedegen analyse van de voor- en nadelen van één centrale reisdocumentenadministratie ontbreekt⁴. Ook het gegeven dat de Officier van Justitie biometrische gegevens kan opeisen, acht het CBP een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer omdat hiermee de administratie in feite het karakter van een opsporingsregister krijgt.

Ondanks de kritiek van deskundigen en de mogelijke strijdigheid met internationale verdragen is het voorstel door het parlement en de senaat aangenomen.

De verantwoordelijke staatssecretaris, mevr. Drs Bijleveld Schouten, stelt dat zij voldoende is ingegaan op de bezwaren van het College Bescherming Persoonsgegevens. Zij vindt dat de wet het maatschappelijk belang dusdanig dient dat de inbreuk op de privacy gerechtvaardigd is conform de privacytoets van het EVRM.

Een centrale reisdocumentenadministratie met de biometrische kenmerken van alle Nederlanders, die ter beschikking kan worden gesteld voor justitiële doeleinden, is volgens de staatssecretaris geen opsporingsregister omdat het uitsluitend om identiteitsvaststelling gaat en niet om de vraag of paspoorthouders een strafrechtelijk verleden hebben.

Derhalve is volgens staatssecretaris Bijleveld het oordeel van het Europese Hof, in de zaak S. and Marper v. the United Kingdom, niet van toepassing op de Nederlandse centrale reisdocumentenadministratie.

Recentelijk heeft ook het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties in Genève aan minister van Justitie (Hirsch Ballin) kritische vragen gesteld over de paspoortdatabase ⁵. Europarlementariër Jeanine Hennis-Plasschaert (VVD), wil van de Europese Commissie weten wat men van de paspoortwet vindt in het kader van privacybeschermingen en of dit wel in overeenstemming is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Onze klacht betreft:

1. De invoering van één centraal paspoortregister met alle gegevens voor uitgifte van paspoorten/IDkaarten.
2. Het opslaan van onze biometrische gegevens - foto's en vingerafdrukken - in een centrale paspoortadministratie.
3. Het gebruik van biometrische gegevens door inlichtingen en veiligheidsdiensten.
4. Bevoegdheid van Officier van Justitie om paspoortgegevens, inclusief biometrische gegevens, op te vragen voor justitiële doeleinden.
5. De totstandkoming van de wetswijziging, waarbij over de inperking van de privacy vooraf geen gedegen onderzoek heeft plaatsgehad of deze noodzakelijk is en het doel niet op een andere- minder belastende - wijze te verwezenlijken is, en of voldaan wordt aan het aan het proportionaliteitsbeginsel volgens de bepalingen van het EVRM artikel 8.
6. Het risico dat onze veiligheid, individueel in gevaar wordt gebracht door de registratie van onze persoonsgegevens, in één centrale database.
7. Het risico dat het gehele bevolkingsregister in handen van onbevoegden of kwaadwillenden komt.
8. Het risico dat onze gegevens in handen komen van mogendheden, waar geen afdoende wet en regelgeving bestaat ter bescherming van persoonsgegevens.

Kortom de inperking van onze persoonlijke levenssfeer, de afbreuk van onze fundamentele grondrechten op persoonlijke vrijheid, lichamelijke integriteit en recht op bescherming van onze privé-sfeer en algemene veiligheid, zoals deze zijn vastgelegd in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, dat Nederland mede heeft geratificeerd.

Wij zijn ons zeer wel bewust dat een klacht bij het Europese Hof officieel pas kan worden ingediend nadat op nationaal niveau alle juridische mogelijkheden zijn beproefd en uitgeput. Er bestaat in Nederland echter geen rechtsmiddel dat kan voorkomen dat op 21 september aanstaande de centrale biometrische reisdocumentatie wordt opgestart en daarmee de aantasting van onze persoonlijke levenssfeer een feit wordt.

Dit komt omdat het paspoort en de ID-kaart in Nederland niet slechts reisdocumenten zijn maar Nederlandse burgers ook voor binnenlands gebruik een geldig paspoort/IDkaart een vereiste is. Wie niet over zo'n geldig document beschikt is uitgesloten van het maatschappelijk verkeer aangezien men geen arbeidscontract mag afsluiten, geen uitkering kan ontvangen, geen huis kan kopen, geen (verplichte) zorgverzekering kan afsluiten, zich niet kan inschrijven bij een onderwijsinstelling en zelfs het risico loopt om gearresteerd te worden zonder dat men zich schuldig maakt aan enig strafbaar feit⁶.

Hierdoor staan wij op nationaal niveau praktisch machteloos om de immense inperking van onze burgerrechten aan te vechten. Het aanklagen van de Nederlandse Staat omdat deze met de invoering en toepassing van de centrale database een onrechtmatige daad begaat door het schenden van onze privacy, is feitelijk kansloos. Alleen al qua tijd is via deze weg de invoering vóór 21 september aanstaande niet te voorkomen⁷.

Een bestuursrechtelijke procedure opstarten tegen de overheid kunnen burgers ook pas als het te laat is. Pas als op 21 september mensen daadwerkelijk weigeren om- onder de huidige condities- hun vingerafdrukken te laten nemen om een geldig paspoort/IDkaart te krijgen, ontstaat de situatie dat de overheid weigert om hen een geldig identiteitsbewijs te verstrekken. Niet nadat de betrokken persoon daarvan een officiële beschikking heeft verkregen kan er bezwaar worden aangetekend bij de bestuursrechter. Dan is het a- te laat om de opstart van de centrale database tegen te houden, en kan b- de politie iemand niet alleen arresteren wegens het niet kunnen tonen van een geldig identiteitsbewijs maar heeft men ook de bevoegdheid om foto's en vingerafdrukken van de betrokken persoon op te slaan in een strafketendossier. Zo zitten wij, als onschuldige burgers in de tang: enerzijds hebben we geen juridische mogelijkheid om tijdig de invoering tegen te houden van een paspoortregistratiesysteem waarbij onze gegevens voor opsporingsdoeleinden beschikbaar komen, en anderzijds lopen we het gevaar dat onze biometrische gegevens rechtstreeks in justitieregisters worden opgeslagen als we niet toestaan dat onze gegevens in een dergelijke paspoortdatabank worden geregistreerd.

Vandaar dat wij u bij deze vragen om, bij voorlopige maatregel, de opname van biometrische gegevens zoals digitale foto's en vingerafdrukken in één centrale paspoortdatabank door de Nederlandse overheid stop te zetten.

Hoogachtend,
Namens het bestuur van de vereniging Vrijbit,
J.M.T.Wijnberg (voorzitter)

¹ Bijlage 1/Brief , 24 januari 2005, kenmerk 5327519/05/NCTb

² Bijlage 2/Iedereen wordt een potentiële terrorist Eindhovens Dagblad, 11 december 2008

³ Bijlage 3/Juni 2009, open brief aan de Eerste Kamer van **Drs. Annemarie Sprokkereef**, Research fellow regulation of biometrics, Universiteit van Tilburg, **dr. Ronald Leenes**, Universitair hoofddocent, Universiteit van Tilburg

prof.dr. Bart Jacobs, Universitair hoogleraar computerbeveiliging, Radboud Universiteit Nijmegen, **dr. Raymond Veldhuis**, Universitair hoofddocent, Universiteit van Twente en **Max Snijder**, voorzitter van het European Biometrics Forum

⁴ Bijlage 4/Advies College Bescherming Persoonsgegevens aan staatssecretaris, 30-3-2007

⁵ Bijlage 5/Addendum bij schaduwrapportage voor VN comité voor de mensenrechten, 25-6-'09

⁶ De WU-ID kent geen draagplicht maar men mag op grond van deze wet wel gearresteerd worden indien men niet op vordering daartoe onmiddellijk een geldig identiteitsbewijs laat zien.

⁷ Als er al een rechter bereid blijkt om de paspoortwet te toetsen aan het EVRM, zal na de uitspraak onvermijdelijk door een der partijen hoger beroep worden aangetekend.

Bijlage 6/ Brief Vrijbit en Privacy International aan leden van de Eerste Kamer, 14-6-'09

Bijlage 7/ NRC men realiseert zich te laat hoe ingrijpend...

Bijlage 8/ Parool 13-6-2009

Bijlage 9/ Volkskrant 26-7-2009

Bijlage 10/ NRC 15-7-2009

Bijlage 11/Parool 16-7-2009

Bijlage 12/ Telegraaf 21-7-2009 VVD trekt in Brussel aan bel over paspoortwet

Bijlage 13- NRC 24-7-2009

Bijlage 14 - European Biometrics Group 20-6-09

CR-rom incl.uitzending NetwerkTV 26-6-09 [video...](#)